FEHÉRBE FOGYÓ LÁNG

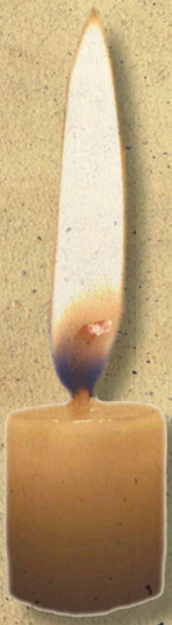

Czébely Lajos versei

Czébely Lajos

Fehérbe fogyó láng

Kárpátaljai Magyar Könyvek
225.

Készült a

támogatásával

© Czébely Lajos, Vári Fábián László, 2013
© Intermix Kiadó, 2013

Intermix kiadó
88000 Ungvár, Babuskin tér 5/a
E-mail: *titkarsag@mekk.uz.ua*

Felelős Kiadó: *Dupka György*
Felelős szerkesztő: *Vári Fábián László*
Tördelő szerkesztő: *Fábián Zoltán*

Készült a Shark Kft.-ben

ISBN 978-963-9814-57-8

ISSN 1022-0283

CZÉBELY LAJOS

FEHÉRBE FOGYÓ LÁNG

(Régi és új versek)

Intermix Kiadó
Ungvár–Budapest
2013

Hajnali dadogás

színek éjszakája

egyre sötétebb *színek gomolyognak*
egymásba omló *rejtelmes jelek*
még villan egyet *a Tékozló Világ*
színeket temet

miért e konok *hantolása színeknek*
egymásba maró *meddő gondolatok*
tűzkeresztje feszül *kéri az áldást*
fehér Hold-arcotok

kihunyt máglyája *az isteni napnak*
túléltem mulyán *átokra meredten*
tehettem volna *ezt-azt ha hagynak*
gyáván nevettem

én a holdudvart *ostromló kérő*
múló mámorral *iszom a mérgem*
zúdul véremmel *a Tejúton át*
talán még elérem

álommá alvad *dőre képzelgés*
nincs benne való *egy csepp se*
fakul a Hold *holdul a Föld*
távozás maradás *egymásnak esve*

ólom-álomharang
csönd-csönd
kakasló hajnal

egyre élénkebb *színek gomolyognak*
egymásból kibomló *bíztató jelek*
már villan újra *a Szeszélyes világ*
színeket teremt

félálom vörösben és feketében

tétlenül nyújtózkodik a kerti asztal
nyárillat az est
tűnődés éje lombok
valahol vörös induló sziszeg
majd dobban
szállnak elém arctalan

dantei „kusza, vak vadon”
utam felén e kert
szemem halványuló csillag
előtte csillagosok vonulnak
újra indulnak gyáván
hunyászkodó kerti bogarak
tücsökhad lesi a sorakozót
mozgalmi indulót ciripel

látom az arctalan ŐK-et
keresztlevelembe kékkel hitelesítve
pecséttel már akkor
csúfot űztek velem
idegenül írták be nevem
kisded szívem fel sem vette
a pap is titokban keresztelt

most érzem már igazán
túl „az emberélet útjának felén” a kínt
annyi perc annyi óra
annyi nap annyi év óta
ŐK-et látom: árnyékaim

emlék

hímes	*lepke*	*fűben*	*pihen*
napfény	*ragyog*	*mező*	*zöldjén*
színes	*virág*	*emlék*	*szőnyeg*
álom	*szárnyán*	*mese*	*világ*

hazai szőttes

aranyos
hímzett
harangos
hegyhímzésű

hímzésű
harangok
hímzésű
néma

néma
néma
aranyos
aranyos

hegyharangok
hegyaranyok
néma hegyek
harangok

éji dallam

nyári	*éjben*	*minden*	*zenél*
dallam	*simul*	*éji*	*csendbe*
holdas	*égen*	*zene*	*felhő*
lanton	*ragyog*	*örök*	*fénye*

Bujkáló március

Születésem véletlen helyén
szögesdrót csipkézte kertben
rőtarany diókat zörgetett az ősz
aranyló lombpólyám fölött,
pilláimon ijedt hópelyhek sírtak,
amíg vártam egy késlekedő márciust;
tavaszt vártam és nyári kertet,
hol ragyogó kamasz fogsorom
érett gyümölcsbe mar.
Míg március-óhajtásom szállt,
apám szorgos gyalujából
szibériai hóforgács hullt,
zúdult sohasem fogyón az ólban,
szabad óráinak műhelyében
– már nem volt tehenünk –.
hullott az ember-forgács-história.
Kíváncsiságom fölemelte, forgatta,
fénnyé vált tenyeremen
néhai nagyapám meséje is,
s már az öcsém is odafigyelt
a hortenziabokrok mögül;
szerettem szemének barna tüzét,
anyám két ében varkocsát
juttatta eszembe:
befonta életünk, mint háború emléke,
csak jóval puhább e meleg fonat;
melege március idusát idézi,
értelmes szavak forradalmát,
tettek forradalmát a kertben.
Akkor is negyvenhétben

Vorkutából döcögő talpfák lépcsőin
március megőrzött lángjának melegével
ereszkedett alá apám;
azóta nem rémít
köztünk lábatlankodó terror.
– Csak a szabadság,
szabadság idebent és odakint.
az számít – szólt-súgott
idők hangján józanul,
– ne bámuld bambán halottjait,
mi vagyunk ők,
ők mi vagyunk.
Együtt voltunk
rabság.
Együtt leszünk
szabadság!
Szeretem e márciusi lázító hangot,
mint azt, hogy rámhunyorognak
tavaszi setétben kacér csillagok,
ha szerelmet kacagnak felém hóvirágok
szomszédunk kerítéslécei közül.

Nyári pogány ima

Hódol a nyári nap
az égi Napnak,
vidékünk zöld haja
kieresztve;
élőnek kenyeret,
lágyat ígér,
aki arat, annak,
s azoknak is,
akiknek aratnak.

Múlasd el, jó Napom,
az eledelnek
rontását, testinek,
lelkinek;
kőhegyek omlását
megszüntesd,
s ki kiszült engemet
e világra,
miattam ne büntesd!

Az egykori istenek
a múltba hulltak,
Napból jó szándékuk
tündököl felénk;
éjeink Holdjának is
ők adják a fényét,
lelkünknek éjét is
ők fényesítsék!

Nyár a hegytetőn

Zsuzsának

Jó itt az erdőben sétálni veled,
csókok emlékét őrző sötét lomb alatt,
idefent szökellő illatok csobognak,
lent a Tisza tajtékai virágzanak.

Ahogy lépkedsz, bódul kacagó testeden ruhád,
s a jelen is bódul vele,
csalogat a szoknyád alatti ringás,
de jövőbe küld tekinteted.
Így is jó, mert nem fagyok csókolnak,
de vadrózsaillat, s az idő szablyája,
a lelkifurdalás is hüvelyében pihen.

Talán el tudjuk feledni egy pillanatra:
Egy néhai ország levágott lábfején e hegy,
Jogról, igazságról most nem várunk híreket,
csak a karcsú szelek zümmögik meztelenné
lázas föld-tested, tüze még rám nevet.

Mint csábuló, ki házasságtörésre készül,
gyávaságom őrjöngését csitítva
lépek át lelkiismeretem tört tetemén,
indulok újra magam benned keresni meg.

Elbóbiskol tépett önérzetem,
s álmaimban eggyé válik a test,
mert az egész csak akkor lesz egész,
ha a részei hűséggel vannak egymás iránt,
s kebleid sáncába temetkezhetem.

Haikuk

szerelem

szemsugaradban
megbotlott tekintetem
magamba estem

beteljesülés

csillagcombjait
vállamra dobta az éj
elsötétített

nosztalgia

hull az emlékhó
jégvirág-zsinórozott
kacagásomra

öregedés

örök békére
várva remeg a lélek
ránccá az arcon

elismerés

fejfám vállára
mert élhettem egy árva
porcsillag került

elidegenedés

fényeső nevet
foszló emberfelhőkből
vágyak hullanak

Axióma

A nappali hold
gyakori vendég, soha
az éjjeli nap.

szigetlét

körös-körül víz
mossa földünk fölöttünk
határtalan ég

kék, ezüsttel

őszi ég kékje
vadludak országútján
ezüst repülők

Idegenben

Otthontalan éj.
Fogyó-hold fénygödrébe
hajtom le fejem.

Fikció

Tisza-víz tükrén
gomolygó viharfelhőt
űznek a halak.

Természetközelben

Óhaját lesem
sóhajtozó erdőknek,
múltjuk jelenem.

árvíz után

vízözön nyomán
szétázott nevetésem
úszik az égen

örömhír

holdsarló suhint
csillagok tekintete
új hajnalt ígér

elhivatottság

komor vizekben
halk-csillogású halak
szemben az árral

hiúság

felhőcskéből nem
nagy fellegből vágyom
hullani alá

alkotás

az idő szakadt
hátizsákjából hálót
fon a távolság

megnyilvánulás

kitakart melled
titkoknak már nem rejtett
szépsége csupán

élet

nyitott temető-
kapu előtt suhan el
bűbáj s varázslat

tanka a reggelről

három hegyharang
kukkant be ablakomon
zöld vendégeim
hívnak az üvegen át
új napra kondítanak

Az a hosszú álmatlan tél

Hosszában dől el a tompa sugár,
piszkosszürke hóban motoz a szél,
arkangyal ül a lélek kapuján,
kormos kályhánkban duruzsol a tél.

Nem fűti kályhánkat nap melege,
vágyaink honában hó duruzsol,
kormos a tél, vicsorog a szele,
hull a sötétség, jó csillag sehol.

Se hold, se csillagok, gyászban a hó,
fagyott könnyeink az ágak hegyén,
aludni s álmodni lenne a jó
puha alomban jászol melegén.

De hír szele karmol, álmot elűz,
egy hang hűvöse, jaj, kijózanít.
Lassan megbékélek, hamvad a tűz,
s szemem hullatja a nyár színeit

Táj víztükörben

Fakózöld hegytornyok, völgyek a keret,
arcom a kép:
világ öléből kiűzött ember-állat;
hiány,
a kompozíció szíve
sírkő,
vagy inkább fejfába felejtett
bálvány,
még mindig ez illik hozzám,
nem földet átszúró sínek;
a hegy lábánál csalogató sötétzöld sáv:
rám váró múltam,
a fölém magasodó veres hegyomlás:
megfutott jövőm,
tónusvidítónak hátrahagyott
piros csókok,
bujkálnak a hegyvidéki táj mélyén,
fölöttük sebesült folyó lebeg,
mindegy,
hogy a Tisza vagy a Babilon vize,
összegyűlt a szenny sebeiben,
zölden
száll a stigmák árnyéka fejem fölé,
rám veti sötétjét
a víztükör,
évezredeken átfénylő gyertyák dallamainál
villog mellemben a vidék
sorsa.

Fehérbe fogyó láng

Szembesülés a múlttal

Mint idézőjel
álmainkat elhallgattató papírhulladékon,
összetartja életünk,
öntudatlan időben
öntudatot mímelő vacogás
behúzott függöny mögött,
satnyuló testünkön tündöklő fehérnemű.
E pillanatban mire is van kilátás?

Tekintete még jó szagú,
de már csörömpölve törik össze,
fényszilánkjai magányos mutatványokként
csillannak a a porban.

Szélben az ablaknál

Tüskés időket kergető szelekben
vágtató vágyak kifulladt lovait
simogatom. Bús szemükben feléled
rétek friss zöldje, reményük meglegyint:
hogy még visszaállhat az isteni rend,
új anyag-szellem-testvériség ritmus,
és a kudarc-köd, mely köröttünk kereng,
értelmezhető szép jelekké ritkul.
Míg tépett térkép a varázsszőnyegem,
addig látvány sem gyökér nem lehetek.
Lombtól elszakadt levél-fejedelem,
víg szelekhez mi e nagy igyekezet?
Mert egyre könnyebb vagyok, az ablakon
benyúló száraz ágba kapaszkodom.

Szonett
a kételyről

Míg öröknek vélt törvény örvényében
gyűröm jelenné múltból a jövőt,
bennem rozsdázik a hiányzó láncszem,
élhetek negyven alatt vagy fölött.
Utamon ima vagy átok terelhet
hegynyi málhával a szűk kapuig,
törtető konok, úgy féltem e terhet,
s nem fáj, ha búcsút már senki sem int.
Ha csak gyermeknek való jó tanmese
– míg el nem érjük — a tű foka is,
a szöveg nem hit – miért*nek nincs helye –,*
akkor sem, ha gyöngye hinni tanít.
Az örök kétely az igazi teher,
jelene bánt, halála felemel.

A *nincs* hűségéről, avagy a lényeg negatív ér(telme)zése

***T**ört örömök mozaik-mosolyával*
megállok elgörbített ösvényemen,
mert nem ismerhetem földi lépteim
semmibe ágazó kusza irányát,
gyáván körbejárom magamban magam.
Kint eső sulykol, jég tépáz, hó temet,

s ha egy rendhagyó tűzlángú pillanat,
mely múlandó, de örök is lehet,
felső parancsra sejtteti őstitkát,
vagy mér(het)etlen távolság csorbítja
sziklaélét a zár(kózot)t lényegnek,
jobb híján magam gyötörve gyóntatom.

Nem kap csókot tőlem az inkvizítor,
mert nem tudom, nem is akarom tudni,
sejteni sem áhítom a lényeget,
melynek jeges józansága elvezet
bármerre, bármikor, végül és mindig
a volt-van-lesz*t őrző hűséges* nincs*ig.*

Rejtekhelyen
(Szonett a feloldozásról)

Álmok elől hátsó lépcsőkön szökve
reménytől fűszeres nyárban gázolok,
dáridó-éveim végre mögöttem
s a tűzvérű bátrak, hűtlen okosok.

Rátok bíznám mind, mi ricsaj és nyüzsgés,
hazaintenek múltőrző nádasok,
csábítnak hallgatag, harmatos esték,
nevető fájdalmak, síró mosolyok.

De támad a jelen, önkörömbe tör,
új tervet lélegzek — hamis a tükör —,
szerződtet örök gyűjtés, dugig kanál.

Zsíros lekvármeleg lepi be ajkam,
csábít egy farsangi keringő-dallam,
köröz a kegyelem, de rám nem talál.

Véletlen változat a versről

In memoriam Kovács Vilmos

Hidd el, a vers idehaza
még mindig több, mint kenyér
és kevesebb is;
inkább lágyan táruló tenyér,
mellyel Isten parolázik,
örökös gond, szépség, remény,
lelket értelemmel sebző gyógyír,
keményen dühöngő lelki vész,
hatalom és nyomor,
minden, ami felépül és leomol,
mi létrejön és elvész;
gyönge fűszálon
vagy öreg száraz ágon
a mindenségnek a mindenségről daloló
ragyogó harmatcsepp;
tiszta öntudat és galád észbomlás,
ártatlan meditáció,
vérszagú forradalom,
variáció.

Sokaknak zagyvaság,
tudálékos nem-beszéd.

De nekünk a múltban is, most is
csacsogó, daloló,
olykor szárnyakon suhanó,
jövőbe mutató
KOLDUS-ÖRÖM.

Dunánál 1996-ban

m*ost is* a rakodópart
alsó kövén *ül*
míg dinnyehéjjá váltan
sodródom
a fecsegő felszínnel
lefelé a Dunán
a mély folyton sorsomba
merül
még mindig s egyre inkább
hallgat
az örök néhai is
néma
talán látja – sértetten
is szelíd –
miként terelget engem
balról
és jobbról is a hullám
s odaátról
mosolyog ez ismerős
képen
ahogy hazulról haza-
tértem
s nem lelem itt amit ő
meglelt
a nevemet hibátlan
csak keresem
de eddig nem találtam
sem itt sem
odahaza a régi
Ungban

Beregben Ugocsában
Máramaros-
sziget is idegen
folyton fojtóbb
fáradó eszmélésem
rá pártfogón
ez a század se tekint
miként reám se

másra se senkire csak
a kérdés
csobban: rendezni végre
közös
dolgainkat van-e még
kivel
s a másik: ha ő is csak
ide került
– erre (vagy jobb esetben
arra) a partra –
úgy mi lesz velem
veled
velünk

Kormával az éj

Elszáradó tekinteteink hajszálerecskéi
még őrzik szabad madarak kék suhanását,
de az unalom késéle nyomán elvérző
tetteinket mohón elissza az idő.
Sejtjeink utasítását káromló vezényszók
döngölik múltunk, s mint jég, roppan a jövő.
Mert megszoktuk szüntelen félelmeinket,
nem félünk félszeinktől,
sem ördögtől, sem Istentől.
Bátrak vagyunk.
Múltunkon vidáman ropja táncát a történelem,
s míg rejtett kertek alján a lapulevelet imádjuk,
mint tékozló fiút az apa,
örömmel üdvözöljük a megtérőt,
a vörös szegfűt.
Barnára váltanak a tekintetek,
zsíros kormával arcunkra borul az éj.

Quo vadis?

Czóbel Minka emlékének

Megy az ember, fogy az útja
Az ég alatt.
Egyedül megy, nincsen társa,
Mind elmaradt.
Leszáll az est, csillag ragyog
Csak az égen.
Se csillagfény, se gyertyafény
A lelkében.

Sokszor érzi, mintha szállna,
Mégsem halad,
Mindig földön, soha égben,
Csak ég alatt.
Nincs mosolya, könnye soha
Meg nem csillan.
Néz mereven, a szemébe
Neon villan.

Széles utak, drága házak
Reklámfényben.
Múltja int az utcasarkon
Falfehéren.
Nincs illata, hangulata,
Potomáron
Eladatott ama híres
Nagyvásáron.

Megy az ember, néha megáll,
Mintha várna
Valakire. Nem tudja, hogy
Önmagára.
Megreng a föld, kapaszkodna,
De nincs mibe.
Fény önti el, s utolsót lép
A semmibe.

fehérbe fogyó láng

múltam mécslángja
fogyó tiszta fény
tüze ritka kincs
nem cél nem halál

ébren álomban felé
zúgat szabadesésem

szabad hullásom
még nem szabadulás
testált zuhanás

sértve suhan el
eszme hit szerelem
holnap múlt a jelen
jelen a jövő

tart fogyó tiszta fény
vert hitből fényrög
görgető rögcsönd
csöndszilánk csontfehér

Gyökérszakadás előtt

Ne vigasztaljatok!
Már tudom, nem marad a kő.
Emlékké kopik,
mállik homokká,
s csőrével a madárszárnyú szél
szemembe szórja pornak,
hogy fakadjak sírva.

Hogy fakadjak sírásra
majd fanyar nevetésre,
zsíros halotti torokon
hizlalt merengő fajta,
önsajnálatom pocsolyaágyából
hogy végre keljek,
s ne csillogjon,
de hulljon agyamról
a másság fénypenész.
Ne biztassatok!
Elmúlnak a hegyek is,
a hajdan sötétzöld erdők
most sápadtan sóhajtanak itt,
s a tegnap még idegen szelektől
óvó merész magaslatok
mára az omlások *öreg őrei.*
Ne is hívjatok!
Rossz nekem látogatóként
a családi házban,
fáj szelíd szépsége,
bár mindig öröm.
Szívemre hull hideg eső,

gyöngye kicsattan homlokomon,
mint a megrontott forrás vize,
ki-kitör a Várhegy-oldalon.
Hogy ne lássam az elvadult határt,
behunyom szemem,
s e magam teremtette sötétben
hallom, hogy zokog a víz,
hörög a sár,
csikorog a homok,
mint bennem az erek,
s a mélyben szakadásig
feszülnek a gyökerek.

Köztes állapot

Közelít – legyen bár arany vagy rozsda,
vagy tengernyi színben pompázó – az ősz.
Már tudod:
nem ellopták tekinteted forrásvíz-tisztaságát,
magad veszítetted el.
Elkótyavetyélted látszatjóságért,
látszatszerelemért,
ha már úgy hozta a sor.
Letörölnéd arcodról a nyárvég színeit,
de nem teheted,
nem a te hatásköröd.
Eldöntetett:
önmagától vérző lelked szánalma
minduntalan eltilt mások bajától,
embererdőkbe menekülsz,
lehullnak mozdulataid a tettek fájáról.
Imára képtelen
csak hadonászol Isten arca előtt:
lásson, te is vagy.
De egy jó szóval, bíztatóval,
forró kézfogással sem szolgálhatsz,
mert erre sincs türelmed.
Pedig intettek:
azért van a végét nem érő idő,
hogy ami neked jut belőle,
legyen másé;
mert amennyit magadra használsz,
végül is nem számít sem a hetvenbe,
sem a legfeljebb ha nyolcvanba.

Ifjúkorodban megváltást ígért
*a „*haza a magasban*” bölcs jelszó.*
Igaz, azóta sem lett e földön
se házad, se hazád.
Így lett megváltásból jajszó,
magasban a hazád,
itt lent a koporsód.

a paroxista hite

az utolsó előtti percben
nincs jelentése a képnek
az eget csupán látja
de nem hiszi pedig
közönye égig ér
már csak a szeme áll őrt
míg sátrat nem von fölé
a ronggyá feslett bársony idő

de az idő sátrán túl
felragyog a reménytelenség

Baleset

Mert megcsúszott és elsiklott a rend,
odavertem magam istenesen,
átüt a porka havon a fájás,
s most dühödten rendelkezik velem.

Arcom karcolja hóköpő idő,
sértő szelek szállnak csillagokra,
lándzsájukkal szúrnak át fényeket.
Vércsepp vagy vízcsepp hull homlokomra?

Avarból
új lomb

Tavaszidő

Rian telünk jege,
rügy fakad,
kint a hegyen
az erdők alatt
terjed tintafoltja
a hírhozó kökörcsinnek.

Arcomat a fölkelő
napnak fordítom,
szívem békülő
szándéka szépül,
az ébredő Föld
imára készül.

Talán megváltozik
egy kicsit a világ
most, hogy újra
kondul a hóvirág
– bibéje harangütő –,
hogy zeng belé a Kozmosz.

Tavaszi zsoltár

Köszönjük, Uram, hogy száguldó tavaszunkon
újra robbannak a kerti rügyek,
zord, makacs telünkön át
forradalmuk csíráját megőrizted.

S mi észre se vesszük.
Belső nyugtalanságaink
meddő virágait lessük
– dideregve, báván –,
lelkünk üres polcait.

Ki gyűlölködik, ki fáj, mert így esik.
míg lelkes szirmok illatában
bízva építi önmagát a termés,
te csak nézed bölcs nyugalmadban,
miként satnyul a világ virága,

szándéka kering – szélben avar –,
ha tudná is, mit akar,
ereje fogytán.

Hitesd el velük, Mindenek Ura:
A sok kis virágból
borul rózsaszín csokorrá
lankánkon az öreg almafa.

Szerepvált(oz)ás

Hó ritkul a fák kopár törzse körül,
olvadni sorsa elkerülhetetlen;
szellő testetlen simításra szökken,
már száll a tavasz, de éjjel elül.

Nagy ezüst sebhely udvarában a hold,
ráveti benti világomra szemét:
nincs feloldozás, ma sebet kapsz sebért,
míg konok véred bántó emléket hord.

Szállj fel hát, tavasz, újító támaszom,
mert régen élek, de lassan merek,
harctalan álmom véres folt párnámon.

Jeges hullámok, maratoni telek
múltba süllyednek, s velük karácsonyom,
de vár a húsvét, az új, nagyobb szerep.

Három piros hajnal

Először indultam
tavaszi melegben,
égre föltekintek,
látok fehér angyalt,
látom fehér ingem.
Még mikor a nap kelt,
akkor levetettem,
testem illatával
bokorra vetettem.

Másodszor indultam
magamat keresni,
istennek szálásán
magamat fellelni,
vittem is magammal
egy szép aranytálat,
másokat etetni.
Hiába visszaút:
száraz ágat igen,
ingem meg nem leltem,
egy ágra feltűzve
sorsom, azt betűzve,
idegen betűkbe
homlokom ütöttem.
Bolondul kötöttem
ebet a karóhoz,
régen hallott mesét
a jelennel szőttem —
álmot a valóhoz.

Harmadszor indulok,
ingemre vércseppet,
lelkembe fájdalmat
ördögök hintenek,
álsággal vádolnak.
Az fáj a legjobban:
talán igazuk van.
Vajon ki gyógyít meg?

Majd az igaz Isten.

az óriás érdes tenyerén

néha látom a hajnali fényt
hogy útra keltem a térben
az idő szembejött velem
szemembe nevetett és visszafordult
előttem nyargalt majd eltűnt
hirtelen
magamra hagyott az úton
egy gonosz óriás érdes tenyerén
az út porában
– rab szülők magát szabadnak érző fia –
forogtam keresőn magam körül

saját pályámon keringve
mások pályáját figyeltem
mikor köröznek értem
mikor zúgnak ellenem

meleg nyári éjszaka volt
az égbolt
a világmindenség képernyője
ősi pogány igazságok fényjeleit küldte
hangjeleit
rejtélyes rajzokkal kanonizált sámándobján:

pálya pályát érint
pálya pályát metsz
se érte se ellene
semmit nem tehetsz

korok köröznek
körök torzulnak
emberek szeretnek
emberek hazudnak
hazudva szeretnek
szeretve hazudnak

még égtek csitri lányok testének
fehér gyertyái
mint a tisztaság reménye
még hittem
mint nyirkos kőfalban a szegény asszony
tarthatom hitét a köveknek
szét ne dűljenek
ez már nem jelen volt
de a vágyott örök jövő

kegyes vagy haldokló óriás
megengeded
hogy utolsó perceidben
híveid de ellenségeid is
mohón imádkozzanak éretted

most ősz van
s nem érdekel ami körülvesz
ha tél tavasz vagy nyár volna
akkor sem érdekelne
mintha egy ideje már nem érintene
a fizikai világ
– vagy amit annak neveznek –
nem keresem már a végső összetevőket
a tér az idő és az okság bennem
csupán egy kérdéssé társul:
Veled lehetek-e még ma…?

Éhe zsoltárnak

Tompulnak az ősi fénysugarak
itt belül, de kint minden a régi,
dermednek a régi, meleg szavak,
földivé vált az is, ami égi.

Mint bolondot bízott, Uram, reád
egy régi barátunk, s igaza volt.
Őrizünk azóta házat, hazát,
homlokunkon mégis maradt a folt.

Önző az ember, magára gondol,
mindig magára, mert élni szeret.
Gond hátán gond, mint macska dorombol:
Fogat fogért, szemért szemet!

Mint jégverés az idegen szavak.
S ki gyakran láttam a napot kelni,
egy régi zsoltárt a boltív alatt
lesz-e még alkalmam énekelni?

a körön belül

Szilágyi Domokos emlékének

körülvettenek téged
hogy körülvettenek

a számító szándék
mégis
hiábavaló

síron a fejfa:
felkiáltójel
obeliszk
fárosz
Nap

sírban a Nap fia
körötte Csaba királyfi
népe:
csillagok

szállj le
szállj le
gyönge kismadárka

s a költészet kapui újra
kinyílnak az igaznak
hódolnak aranyos szavak
rózsák
liliomok

így vagy
maradék magyarok
maradék földjének
televénye

körülvettenek minket
hogy körülvettenek

de általad erősödik mind
ki az elképzelhetetlen után született
a megváltoztathatatlanban él
azóta is
s változatlanul az elképzelhetőért
imádkozik
és
dolgozik

Áloműző

Miféle vendég e sok fura álom,
hogy vagyok gyakran, ki nem voltam soha,
miféle ősök parancsára vágyom
hazámba onnan, hol nem voltam soha.

Hiszen nem láttam mást, csak orosz tengert,
mit keresek mégis portugál parton?
Ki gyűjtötte össze bennem e terhet,
melyet csak súlyosbít a török alkony.

És Torinóból miért vágyom haza,
vagy New Yorkból, sejtve disszonanciát?
Miféle démonok röpítnek arra,
hol álmomban, sem ébren nem vár barát.

Tárogató-, cimbalom-, zongorahang,
minden, mi múlt, jelen s jövő zenéje,
űzze el álmomat, s köszöntsön harang,
ne hulljak vissza álmaim ködébe.

Üzenetféle régi barátaimnak

Nekünk szánt időben, mint szavazólap
az urna mélyére, hulltam veletek.
Most már megálljunk egy hűs pillanatra
– lebegő levelek ég és föld között –,

mert hiábavaló időben szédült
imbolygásainknak sora végül is!
Itt az ideje, hogy a térben legyünk
otthon végre, s álljon meghitt tűzhelyünk.

Elégia tébolyult évszakokról

Sorsunk: imbolygó jelen fölött
feszülő mennybolt
– várakozás,
tétova gondolatok
állandósulása könyvespolcokon
– história.
Csak a most volt,
csak a most van,
csak a most jön,
vigyázz,
mert el is tűnik hirtelen,
mint tavaszi szélben a virág illata.

Napfényben remegő gyümölcsök után
ránkborult ismeretlen falombok
méregzöld hűvöse,
árnyékában halált szóró
golyószórók nyomán
csend,
csak a mindent beborító avar
barna neszei hullanak.

Gazdag nyaraknak termékeny tüzét
szegény telek hóözönében,
a zöld fehér folytatásában
hiába keressük,
a gondolat cérnaszála elpattan…
sehol semmilyen csatlakozás,
csak a vízcsepp csillog boldogan

a Lázár-forrás nyílásán,
felragyog,
majd a semmibe cseppen,
ahogy a Nagy Zivatar elején
felragyogott a Szabad Pillanat,
cseperegtek a másodpercek,
azután eleredtek a percek is,
és hirtelen zuhogni kezdtek
órák, napok, évek,
vegyültek porral
sárrá vékonyodva
majd dagadva.

Volt még tiszta hang,
a természet tiszta hangja,
azóta az ember csak makog,
tiltakozásul
a némaság fája borul virágba,
a gond madarai szállnak
valamennyi égtájnak,
s magányos határainkban
a vadszegfű virul,
ördög súg: művelni nem érdemes,
szép az így is.

Elcsitult a nyirkos-sötét zokogás,
vad csattogások emlékei tócsák,
tükrei sallangra tépett felhőknek
díszítik most az ezer éves utcát.
lerúgva poros álmaik cipőit
emberek vonulnak gázolva sárban,
mert sárdobálók lakodalma lesz itt,
mi más lenne, Uram? sár van, csak sár van.

Csupán a képzelt nyarak derűje
hullámzik fölöttünk,
a tavaszra tél zuhan,
dermedt a táj, mintha
napnyugta délben,
egy eltévedt napsugár ferdén
célozza vésőjével a jeges ragyogást
hiába, kint hóvirág,
bent jégvirág,
vagy csupán jég
és semmi virág.

Távolban ingó függőlegesek
feketéllenek a hóban
– temetési menet,
a koporsó vízszintes felkiáltójel,
a sötéten imbolygó menet
függőleges kérdőjelek sora.

Még maradtunk néhányan régi itteniek,
a már *ittenieknek sokan,*
a régi ittenieknek kevesen;
a már *itteniek magukkal hozott*
gyökereikkel megfogantak,
a régi itteniek gyökerestől
kitépett fák
karóvá hegyezve
keverten leverten.

Acéltűkkel nyilaz az új tél is,
napsugarak szórnak szikrákat a hóra,
sem rá, sem sorsunkra nem rónak jelet, nyomot,
miként én-ereim sem ömlenek óceánba,
nem zúgnak sohasem világtengerig,
csak a szívemig vissza,
legfeljebb szívetekig,
azt is nógatással,
így vagyunk egymással
egymás nélkül.

Magántörténelem kéréssel

Ültem a folyó partján,
hullámzott a vízen tekintetem,
olykor felsötétült a mélyből
egy-egy gonduszony,
de tovatűnt hirtelen,
elkerült a hiány mardosása is.
Nem sértett számkivetettségem az égből,
földi útra vágytam.
Magára hagytam örökölt
éneklő szarvasom,
s a part fűzfasípszó-zöldje sem csábított.
Paták és tankok nyögette utakon
anyanyelvem szavai köré
gyűjtöttem emlékeimet,
de bemeszeltek izmusok,
hiába száradt rám,
s hiába pergett le rólam
idők múltán,
szaga mindhalálig orromban.

Ülök az árokparton,
a metropolisz felé lesek,
fürkészem,
mint Jónás Ninivét.
Nagy felelősség újjáépíteni a várost,
falut, tanyát,
akár a hajlékot is,
eltöröljük ezzel a régit örökre,
hagyjunk meg legalább egy követ,

faragottat vagy faragatlant,
talán egy tégla- vagy gondolatsort,
mentsük az ócskából a jót,
ne csak a régit.
Van aki rombolva,
van aki építve épít.

Furcsán néz,
és röhög a publikum.

Szánj meg, Uram, minket!
Ne legyen búvóhely a cselekvés
– létszünet,
fájjon az égből-számkivetettség,
szabaduljanak meg hínárkígyóiktól
az égi s földi vizek,
legyen újra igaz jelentése
és sok szép emléke
minden szónak,
legyen az ég ég, a föld föld,
tenger a tenger.
És legyen emberi sorsa az embernek,
ha ember.

Hirdetés

Elnyűtt székem,
ócska asztalom
köré fogadom
örök volt és lesz idők
derűs ünnepi perceit.

Életrajzi vázlat

A múlt földereng, mint éneklő virág
töviskoszorúval kerített sivatagban.

A jelen napfénytől izzó kövei
alól újra s újra feltör
a közöny, miközben gerinctelen hegyek
hívását hallgatod egy-egy vasárnapon.

A jövő – míg ölelésed melegít – minden
teremtett állatot ébresztő csönd.

Fényhúr, ha pattan

Szikrázó fagyút.
Kék hidegén
föld felé tör
egy égi dallam;
megcsendült halkan,
s most zeng erősen:
„…jászolban fekszik
rongy ruhában...”

Fényhúr, ha pattan,
rebbenti lelkünk.

Fagyban villámló,
szívünkre szálló
dallam, ha megjössz,
zengj erősebben!
Téli fuvallat
tavaszira váltson,
imává a csendben!

Dallam, ha megjössz,
zengj erősebben,
bíztasd a jégcsapot,
hullasson könnyeket,
csókja tavasznak
derítse homlokunk!

Születésnapi meditáció

öntudatom tükörfalai közé
zárva csak jelenem sokszorozódó
apadását látom minden irányból
múlt- és jövőcsillagom pisla fénye
sem ép sem törött ide be nem hatol
tükrök koromvilágában rejtélyes
jelre várok gyermeki édenemből
parányit vissza jövőmből biztató
szikra pattanását tarlómra zengne
tűzláng megvilágítva vélt helyzetem

addig szüntelen harcban önmagammal
kételyeim ősködében vacogva
fajtám vágyaiban helyem keresem
lelket sejtve holtnak tűnő anyagban

SZEMBESÜLNI EGYKORI ÖNMAGUNKKAL

Költő, tanár, helytörténész vagy és zenész, Visk község református gyülekezetének kántora. Ezek közül, úgy gondolom, magad is tanári hivatásodat tekinted a legfontosabbnak. Helytörténészi munkád tapasztalatait és eredményeit nagyszerűen hasznosíthatod a tanításban, de a költőnek és a zenésznek jut-e szerep?

Valóban tanárnak tartom magam, hiszen az életem jelentős részét az iskolában töltöttem. De azt is el kell árulnom, hogy gyermeköntudatom kialakulásától fogva nem is tanítani, hanem tanulni, vagy inkább tudni szerettem volna. Ezért sokféle foglalkozás vonzott már gyermekkoromban, többek között a borbélymesterség, a zenészi vagy festőművészi pálya, de volt idő, amikor építészmérnök szerettem volna lenni. Az olvasás volt az a csoda, amely mindenhova elvitt, sok mindennel megismerkedtetett, és később arra is ráébresztett, hogy saját környezetemben, és a körülöttünk, viski, kárpátaljai magyarok világában is van értékes, megörökítésre érdemes dolog. De ez a felismerés inkább a történelem felé terelte érdeklődésemet, a felé a történelem felé, amelyről másképpen beszélt a háborút és szovjet hadifogságot átélt apám, és teljesen mást olvashattam tankönyveimben. A magyar- és a világirodalom klasszikusaival való ismerkedésem folyamán pedig az olvasmányaimból épült fel a történelemszemléletem, ami jó, meg rossz is. Most is érvényesnek tartom azt, amit a néhány esztendővel ezelőtt Lengyel János által készített interjúban mondtam: magyartanár vagyok képesítésem szerint. Hivatásomnak is ezt tartom, kiegészítve azzal, hogy tizenöt éves korom óta a mai szent napig tanulom is az anyanyelvemet és a magyar irodalmat. Mégis mikor újraolvasom Vörösmarty *Emberek,* Babits Mihály *Esti kérdés*, Weöres Sándor *Öröklét* című versét, vagy a többit, amelyek nélkül nem lennék ember, akkor elkeseredek. Mert mi az ördögöt csináltam én itt e földön több mint fél évszázadon át?

A saját verseimben önmagamat igyekeztem megtalálni, választ kerestem lelki, esetleg transzcendens kérdésekre. Közben akarva-akaratlanul

verselméleti, írástechnikai problémákkal is szembekerültem. Talán ezek tisztázása jól jött az irodalomóráimon. De azt ki kell hangsúlyoznom, hogy az irodalmi alkotások megközelítésének csak egy lehetséges módját tanítom, a diák más feldolgozási módszert is alkalmazhat (Természetesen, erre ritkán van példa). Erre felhívtam a figyelmet az általam szerkesztett irodalom tankönyv előszavában is.

Ha a zenéről beszélünk, nehéz dolgom van, mert én tulajdonképpen nem vagyok zenész. Az első dallamokat lejátszani harmonikán Csüri Dezső bácsi (egy nagyszerű viski cigányprímás) tanított meg, és arra is, hogy hogyan kell harmóniát teremteni a dallamhoz. Ehhez nem volt szükség semmi másra, csak zenei hallásra. A kottaismeretemet és némi zeneelméletet Pál Károlynak, a területszerte ismert harmonikásnak köszönhetem. Ő igyekezett megtanítani a helyes ujjhasználatra, de már elkésett, mert rossz beidegződések irányították az ujjaimat, s ez a későbbiekben, amikor nagyobb technikai tudást igényelt egy-egy zenedarab, nehézkessé tette az előadását. Természetesen mindezek az én személyes gondjaimat szaporították, de az is igaz, hogy sok örömöt leltem úgy a lakodalmi, mint az egyéb alkalmi muzsikálásban, az otthoni diákzenekartól kezdve az egyetemi népi együttes tagjaként, a templomi orgonán való játszásig. Az utóbbira apám halála (1987) után került sor, ez több gyakorlást igényelt, és egy időigényesebb átállás volt.

Ezen kívül egy ideig éneket is tanítottam a gáti középiskolában, a kötelező zeneirodalmi és -elméleti tudnivalók ismertetése után, vagy néha helyett, mindig énekeltünk. A „150 magyar népdal" című füzetecske népdalait tanultuk meg sorban, és egy idő múlva azt vettem észre, hogy mindegyik belekerült a község népdalkincsébe, mulatságokon, lakodalmakon is énekelték. Nagy öröm és elégtétel volt ez számomra. Ne felejtsük el, hogy az 1970-es évek második felében történt mindez.

Sokat lehetne erről mesélni, talán tanulságos is lenne, de ennek nem ebben a beszélgetésben a helye, egy fontos dolgot azonban még elmondok. A zene iránti szeretetem és a zenével kapcsolatos kíváncsiságom következtében sokat olvastam ebből a témakörből, s tágult világlátásom ezáltal is. Például József Attila egyik művészetről szóló írásában az írja: nincs disszonancia, csak meg nem értett konszonancia. Leegyszerűsítve: ha a zongorán egyszerre megütök két egymás melletti billentyűt, fülsértő lesz. Ha ugyanezt a két hangot beépítem egy akkordba, szépen hangzik. De akkor is enyhül a disszo-

nancia, ha a az egyik hangot egy oktávval lejjebb vagy feljebb szólaltatom meg. Ezek szerint a távolság csökkenti a disszonanciát. Az érdekes az, hogy ez a lét egyéb területein is érvényes, nem csupán a zenében.

Diákkorunk óta ismerjük és szeretjük egymást, tagja voltál a Forrás Stúdiónak. Tudom, már akkor is írtál, de az első nyilvános szereplésedre viszonylag sokat kellett várni. Miért?

Én gyermekkoromtól íráspárti voltam. Ami megragadta a lelkem, a képzeletem, gyakran leírtam, naplót is vezettem kisiskolás koromban, csak nagyon rendszertelenül. Ha jól emlékszem, már elemiben írtam „verseket", de azok elvesztek. Egyik azonban fennmaradt, igaz, azt már középiskolás koromra (1967) szedtem ráncba. A versnek a református templomunkhoz tapadó népi emlékezet, hangulat és ennek az ősi épületnek a szeretete volt az ihletője. Ez a vers nem régen jelent meg nyomtatásban. A *Kálvincsillag* 2012-es számában közzétett *Emléke a kertnek* c. írásomban kifejtett gondolatmenetem elindítója lett.

Kérdésedre pontos válaszként azt mondanám: Határozott szándék nem volt bennem arra, hogy költő legyek. Ha a hangulatom úgy hozta, vagy úgy hozza, ma is hozzáfogok, és vagy lesz belőle vers, vagy nem. Be kell vallanom, hogy nem is rendezkedtem be írásra ötven éves koromig. A Naplót és a verses könyvemet, de még az iskolatörténetet is egy dohányzóasztalon gépeltem le. Az is igaz, hogy ezen a téren iskoláskoromban nem volt segítőm. Nem is lehetett, hiszen – mint már említettem – nem készültem írónak vagy költőnek. Az olvasmányaim mellett voltak azonban olyan személyek, kortársaim és idősebbek is, akiktől sokat tanulhattam. 1968 augusztusában ismerkedtem meg veletek, tagja lettem a Forrás Irodalmi Stúdiónak. Lehetőségem volt még frissiben, legtöbbször kéziratban elolvasni a te, a Zselicki József, a Füzesi Magda, a Balla Teréz, a Ferenczi Tihamér és mások verseit, valamint Györke László prózai írásait. Mindezek valószínűleg formálták esztétikai nézeteimet, természetesen a magyar- és világirodalom klasszikusainak, valamint a kortárs magyar irodalomnak szüntelen olvasása mellett. Tudod, mindennapos kapcsolatban voltunk, sőt néhányan együtt is laktunk a diákszállóban. Sokáig egy udvarra nyíltak ajtóink, majd együtt béreltem lakást S. Benedek Andrással, aki olvasottságával, az irodalom iránti szenvedélyével és szaktudásával, valamint munkabírásával nagy

hatással volt rám. Néhány novellakísérletemet Kovács Vilmosnak is megmutattam. Még kiforratlannak tartotta őket, de bíztatott. Az is igaz, hogy azokban az években más, sokkal sürgetőbb dolgunk volt. Ha össze akarom foglalni az előzőket, akkor azt kell mondanom, hogy az említettek és Fodó Sándor, akivel testi-lelki barátságban voltunk inkább jellemem alakulására voltak döntő hatással. És csak a múlt század 80-as éveinek végén jutottam el annak a felismeréséig, hogy össze kellene gyűjtenem írásaimat (főleg verseim voltak) és közzétenni. Ma sem vagyok biztos abban, hogy jól tettem-e. 1990 körül kezdtek megjelenni közéleti írásaim, kritikáim a *Kárpáti Igaz Szóban*, a *Kárpátalj*ában, verseim és irodalmi tárgyú írásaim a *Hatodik Sípb*an és a *Pánsípban* is. Közben a néprajzi gyűjtőpályázatokra beküldött munkáimat is díjazták. 1996-ban pedig megjelent első és eddig egyetlen verskötetem, az *Évszakok ösvényein*.

Első könyved, a Napló (1976–1989) 1989-ben jelent meg, s rögtön tudtuk, hogy ez a mű a kárpátaljai magyar értelmiség fontos kordokumentuma. Honnan kaptad a késztetést, hogy naplót írj?

Fentebb említettem, hogy az *írás* már kiskoromtól kezdve az érdeklődésem középpontjában állt, és hogy naplót is vezettem. Azoknak a napoknak az eseményeit jegyeztem fel leginkább, amelyeken cimboráimmal a viski határt, vagy a Tisza-partot jártuk be. Különös hangulata volt ezeknek a nappali, később éjjeli csatangolásoknak, amelyeket valamilyen belső kényszer miatt meg kellett örökítenem. Sajnos ezek a feljegyzések elvesztek. 1973 őszén lettem a Gáti Középiskola magyartanára, számomra idegen helyen, öt évi ungvári tartózkodás után. Lakást az állami szervek nem tudtak adni, Kovács Emil (Kovács Vilmos öccse) volt akkor az iskola igazgatója, ő sietett segítségemre, bekvártélyozott saját lakásába. Ekkor kezdtem napjaim fontosabb eseményeit bejegyezni egy kék műbőrbe kötött határidőnaplóba, melyet ajándékba kaptam valakitől. Később valami miatt nem tartottam megörökítésre méltónak ezt az időszakot, mert zsilettel szépen kivágtam az 1973-ban, 1974-ben és 1975-ben írtakat, csupán az 1976-tól kezdődők maradtak meg. Lehet, hogy szégyelltem a kitárulkozást. Sok nyomorúságban és megaláztatásban volt részem abban az időben. A lényeg az, hogy Penckófer Jancsival – akivel gyakran találkoztunk, és jókat beszélgettünk – Nagy László 1975 februárjától napi rendszerességgel vezetett naplója jött szóba, és Jancsi megjegyezte,

hogy milyen fontos kordokumentumok a naplók, s hogy milyen nagy kár ezeknek a hiánya Kárpátalján. Mondtam neki, hogy nekem van egy 1976-tól 1989-ig vezetett naplóm, ha egy kissé hiányos is. Így jelent meg könyvalakban 1996-ban, A *Hatodik Síp Mandátum Kiadó* adta ki. János volt akkor a kiadó felelős szerkesztője. Az egészhez még annyit szeretnék hozzáfűzni, hogy ma már sajnálom, hogy nem láttam el a kiadványt jegyzetekkel, és hogy nem törekedtem szépirodalmi igényre. Igaz, a feljegyzések születésekor csak az őszinteséget és az igazságot tartottam fontosnak.

Idézek a Naplóból: „1976. március 7. Délelőtt Bénivel. Összefutunk két kárpátaljai magyarral. Tipikusak. Egyik eredetieskedik, szidja a rendszert. Írónak készül. Ehhez nem értek. Inkább nem értem. Már mint azt: hogy lehet írónak készülni?" Csalhatatlan érzékkel tapintasz rá az írójelölt jellembeli sántaságára. Ma mi a véleményed az efféle „készülődésről", s áruld el végül: lett-e az illetőből valaki?

Mert lett belőle valaki, azért nem érdekes ma már az akkori véleményem. Én gyermek- és ifjúkori olvasmányaim hatása alatt úgy képzeltem el, hogy az igazi író azért ír, mert el kell mondania, ami a szívét, lelkét nyomja. Ha segíteni akar, akkor írónak nevezhető. Mintha a segítő szándékot manapság háttérbe szorítaná az írni tudás, az írástechnika kérdése, holott mindkettő egyformán fontos. Segíteni csak úgy tudsz, ha a művészi kifejezés legkorszerűbb, leghatásosabb fegyvertárát sorakoztatod fel az igazság kimondására, de ha mindezeket az igazság kimondása helyett alkalmazod, vagy a valóság elferdítésére, akkor felesleges az erőfeszítés. Ezt érvényesnek tartom a kortárs magyar irodalomra is mindamellett – be kell vallanom –, hogy mindig rajongtam az újításokért, és most is kíváncsian lesem, hogy nem találnake ki a fiatalok olyan dolgokat, amelyek a művészi kifejezés eszköztárát gazdagítják? Máskülönben nem kötelező mindent leírni, kimondani, különösen olyan dolgokat, amelyeket nem ismerünk, lényegükről halvány gőzünk sincs. Miért nem mond ilyeneket senki: *Embernek készülök.*

Verseid első gyűjteménye, az Évszakok ösvényein, szintén 1996-ban jelent meg. A Romjain a huszti várnak című versedben Luther Márton híres mondatát parafrazálva (Itt állok és semmit sem tehetek) utalsz saját kisebbségi sorsunkra. Úgy látod, hogy semmit sem tehetünk a romlás ellen?

A kisebbségi sors igen veszélyes terület, mert könnyen áldozatául esik az igazságérzeted, a lelked. Iskoláskoromban a mi vidékünk, a Felső-Tiszavidék iskoláiban volt egy Határőrök Ifjú Barátai elnevezésű tanulói szervezet, amely leginkább csak formálisan működött. Egy alkalommal, valahol Bocskó mellett, a szervezet vezérkara nagy találkozót rendezett, s az iskolánkból engem küldtek el. A rendezvény előtt a beiktatásnál az egyik szervező megkérdezte, hogy valóban magyar vagyok. Miután igennel válaszoltam, az egyik ukrán vagy orosz anyanyelvű – már nem emlékszem – sorstársam megjegyezte: akkor fasiszta. Természetesen rosszul esett, de azt is megtanultam, hogy ilyen esetben a szeretet megment attól, hogy sértett lélek legyek. Hisz ez a kis kortársam nem igen tudja, mit beszél, nyílván valamelyik felnőttől halotta, vagy tankönyvben olvasta (erre volt elég esélye 1965 táján). Végül is nem gerjedt ellene harag szívemben. Az egy másik kérdés, hogy megvolt a véleményem a rendszerről, az oktatásról stb. Nagyon fontos, hogy az ember ne engedjen teret lelkében a haragnak, gyűlöletnek.

A romlás ellen a legnagyobb védelem a tiszta lelkiismeret. Csak hát ez a kijelentés túlságosan elvont.

Az általad említett versem úgy született, hogy Józan Lajos Tiszteletes úrral két és fél évig kisegítettük a huszti református gyülekezetet, mert lelkész és kántor nélkül maradtak. Jól éreztem magam köztük, kis csapat volt, de szinte valamennyien részt vettek a szertartásokon, és szépen énekeltek. Feltűnt azonban, hogy az istentisztelet után, a cinteremben már ritkán hangzott el magyar szó. Utánanéztem: 1828-ban 118, 1846-ban 370, 1994 táján 250 református magyarja volt Husztnak, csökkenő tendenciát mutat ugyan, de ez nem indokolja, hogy a magyar szó elhalkuljon a templom környékén. Ez a keserű tapasztalat, a beolvadásunktól való félelem kényszeríttette ki belőlem ezt a verset, és valójában a tehetetlenségemet kárhoztatom benne, mert végül is Kölcseyhez menekülök, a reformkori megoldásnál maradva, mert jobbat nem tudok. Az is igaz azonban, hogy hit nélkül nem képzelhető el a „Hass, alkoss, gyarapíts!”. Itt jön a Luther Márton-i magatartás. Arra gondolok, amikor a wormsi Birodalmi Gyűlés felszólította, hogy vonja vissza tanait, nem tette. Magyarán: akkor is tartsunk ki igazunk mellett, ha döntésünknek negatív következményei lehetnek.

A Czóbel Minka emlékét idéző Quo vadis? című költeményed sok olvasód lelkében hagyott maradandó nyomot. Ha érettségiző diákként ezt a verset kellene elemezned, mit írnál róla?

A közelmúltban kérdezte egy magyar szakos diáklány egy régebbi, az *Örök készenlét* című versemmel kapcsolatban, hogy valóban kilátástalannak látom a létet, mint amilyen Sziszüphosz sorsa is? Pedig a versben egyáltalán nincs szó arról, hogy a létet kilátástalannak látnám. Inkább arról, hogy én is a saját korom Sziszüfosza vagyok, aki egy felülről mért büntetés következményeként egy újra és újra alágurulló követ görgetek egy hegyre, és reménykedem, mint bizonyára az eredeti Sziszüphosz is, hogy ha újra próbálkozom, biztosan sikerül, mert lehet, előzőleg valamit elrontottam. Ezt közösségre kivetítve is el lehet képzelni. Megpróbáljuk az emberi ész összpontosított erőfeszítésével, a tudomány és a technika segítségével eljuttatni civilizációnkat egy olyan magas és stabil helyzetbe, ahonnan már nem gurulhat alá. A történelem eddigi tapasztalatai szerint alá fog gurulni. Természetesen a mítoszt egy kissé tovább is gondoltam. Ennek megfejtése az olvasó feladata.

Hasonlóan vélekedtek néhányan a *Quo vadis?* című versemről is.

Ehhez hozzá kell fűznöm azt, hogy engem sokat foglalkoztatott és izgatott az *abszurd* kérdése, ami lényegében Albert Camusnak köszönhető, helyesebben az írásainak. A furcsa az volt, hogy miután elolvastam a *Pestis*-t, a *Közöny*-t majd a *Sziszüphosz mítoszá*t semmi abszurdot nem tapasztaltam bennük, inkább tettvágyat szítottak bennem, mintha a világ dolgainak kontúrjai élesebbé váltak volna számomra, és mindent az erkölcs szemszögéből kezdtem megközelíteni. Ez így is maradt nálam, és ezt ma sem bánom. Pedig később megismerkedtem Nietzschének a morál mint előítélet elleni hadjáratával is. Azt viszont nem tagadom, hogy az abszurditás hideg lehelete kissé megérintett a *Quo vadis?* írásakor. Én is abszurdnak érzem *az ember és a világ viszonyát* sokszor, de én a világot, nem tartom értelem nélkülinek.

A *Quo vadis*? című versben felsorakoztatott képek a 20. század végének vagy a 21. elejének uralkodó embertípusát vizionálják. De az is lehet, hogy azt a bármely más korban élő embert állítja elénk, akit meg kell menteni, mert lelkével nem törődik, csupán az anyagiakkal, társtalan, érzéktelen, történelmét nem ismeri, önmagát már-már elveszti, akinek megvilágosodása későn, közvetlen halála előtt történik, önakaratán kívül. Legnagyobb tragédiája az, hogy míg él, nem keresi élete értelmét.

Aki sötéten-látással vádol, annak újra csak Camus szavaival felelek: „Nem szerethetjük anélkül az életet, hogy ne kelljen kétségbeesni miatta."

Ami a vers formai jellemzőit illeti, azokat Czóbel Minkától, a magyar szimbolizmus első magyarországi képviselőjétől kölcsönöztem, azért az

ajánlás is. Véletlenül kezembe került a költőnő *Királylányok holdvilágnál…* című költeménye. Ez a szecessziós alkotás a szenvedély magányáról szól, és vallomás, vers, dráma egyszerre. Igen erősen hatást gyakorolt rám.

A gáti tanári évek után sorsod hazavezérelt Viskre, s közösségedet csakhamar meglepted A viski magyar iskola történetével. Milyen forrásaid voltak e kiváló helytörténeti dolgozat elkészítéséhez?

Valóban így történt: apám halála után a viski református gyülekezet orgonistája lettem. Két hét állt rendelkezésemre, hogy elsajátítsam az orgonajáték technikáját, különösen a pedál használatát, és megismerkedjek a zsoltárok és dicséretek dallamaival, és folytathassam apám tevékenységét, amelyet 1956-tól 1987-ig őrzött tisztességgel. 1987 Szilveszter estéjén ültem először az orgona mellé, és sikerült hibátlanul végigjátszanom az ünnepi istentiszteletet. Örültem is, hiányérzetem is volt. És mivel szeretek mindennek a végére járni, átlapoztam a régi kottákat, korálkönyveket, és megpróbáltam magamévá tenni az egykori kántortanítók még használható tapasztalatait. Természetesen Peleskey Sándor *A viski református egyház története* c. könyvét is áttanulmányoztam, aki több más dolog mellett megörökítette a viski egyházi iskolák tanítóinak nevét 1657-től kezdődően. Ez adta az ötletet a tanítók névsorának teljesebbé tételére. S ahogyan egyre jobban belemelegedtem, egyre több adat gyűlt, ez bátorított arra, hogy megírjam az iskolám történetét. Ekkor még Gáton tanítottam, és hétvégeken hazautaztam a szombati és vasárnapi istentiszteletekre. Hat évi ingázás után 1994-ben hazaköltöztünk a feleségemmel, itt folytattuk mindketten a tanítást. Közben minden szabadidőmet az iskolatörténet anyagának összegyűjtésére fordítottam. Áttanulmányoztam a magyar neveléstörténeti irodalmat. Mivel több mint négyszáz évig csak egyházi iskolák voltak Visken is, elsősorban Békefi Remig *A népoktatás története Magyarországon 1540-ig*, Benda Kálmán tanulmányai a felvilágosodás korának paraszti műveltségéről, valamint különböző egyháztörténetek voltak segítségemre. A konkrét Máramarossal foglalkozó P. Szathmári Károly, Várady Gábor, Viski-Krüzselyi Bálint, Bélay Vilmos mellett rábukkantam két igen értékes kéziratra: az egyik Titli József munkája 1927-ből, a címe: *A viski magyar tannyelvű állami iskola történelme az 1900. évtől 1920-ig*, a másik pedig Szabó Sándor, nagyszőlősi iskolaigazgató 1942-ből származó kézirata *A Máramaros-Ugocsai ref. Egyházmegye a magyar nemzetnevelés szolgálatában* címmel. De nagy segítséget nyúj-

tottak a kortársaim munkái is, hiszen S. Benedek András, Balla Gyula, Bakkai Éva, Bagu Balázs, Gulácsi Géza, Kozma Endre, Orosz Ildikó és mások idevágó tárgyú írásai nélkül nehezen tudtam volna a 20. század végének oktatásügyi helyzetét vázolni.

Nem véletlenül hagytam a végére a viski egyházi levéltárat, amelynek zömét sikerült megmenteni. id. Sari Józsefnek köszönhetjük, hogy a történelem kíméletlen szelei szét nem sodorták ezt az értékes anyagot. De van egy fontosabb dolog, amiért hálásak lehetünk Jóska bácsinak, az, hogy minden mozzanatát megörökítette a viski magyar iskola 20 évig tartó építésének. A viski magyarság iskolaügyének elkötelezett híveként ennek az építkezésnek egyik szervezője és mozgatója volt nagy szolgálatot téve azzal is, hogy igyekezett mindent rögzíteni.

Sokat lehetne erről beszélni, mert a levéltári kutatásaimról nem is szóltam. Minden esetre a szülőfalum történetének megírásának ötlete és kivitelezése is az iskolatörténetből indult.

2002-ben már nagyobb formátumú munkát adtál ki kezedből, a Visk történetét. Ezzel elérted, hogy az egykori koronaváros lakói nemzedékeken át, talán száz év múltán is emlegetni fogják a nevedet. Kell(ene), hogy szülőföldünkön másutt is falumonográfiák írassanak?

A *Visk története* megírása úgy kezdődött, hogy miközben az iskolatörténet elkészült, a Viskkel kapcsolatos adatok egyre gyűltek továbbra is. Az egyik unokanővérem, aki családjával Székesfehérvárról Zámolyra költözött. 1998 augusztusában megajándékozott a *Zámoly története és néprajza* c. kilencvenvalahány oldalas könyvecskével, amelynek bevezetőjét Csoóri Sándor írta, akinek én nagy tisztelője vagyok. Azonnal elolvastam, és nagyon megragadott. Négy szerző tanulmányai képezték a dolgozat tartalmát. Tetszett a könyv tömörsége, és az is, hogy a történeti részt egy néprajzi összefoglaló követi. Egy ilyen könyvet kellene írnom szülőfalumról, Viskről – gondoltam. Rendszereztem az évek óta gyűjtögetett dokumentumokat, jegyzeteket, s hozzáláttam az újabb adatok gyűjtéséhez. Olyan szépen gyűlt falutörténet anyaga, hogy le kellett mondanom arról a tervemről, hogy egy kötetbe erőltessem a történeti részt a néprajzival együtt. Úgy döntöttem, megírom a település történetét, ezt követően padig néprajzát külön könyvben. Ez utóbbiról még most sem tettem le. Akkor kishitű

voltam, bevallom, mert nagyon nehezen fogtam hozzá a könyv írásához. Néhány alkalommal meglátogatott még Gáton, később Visken is Balla Gyula barátom Skultéty Csabával. Nekik említettem, mivel foglalkozom, s Csaba bíztatott, hogy csak csináljam, mert múltunk tisztázása nagy segítség a jövőre nézve is. Jóleső érzés volt hallgatni élményeit a gyermekkorából, amelynek egyik szakaszát Visk szomszédságában Handal - Bustyaházán töltötte. 2000 nyarán találkoztunk újra Eszenyben, Balla Gyula temetésén. Jóval a gyászszertartás előtt érkeztünk, a gyász némaságát lassan feloldották a percek, órák. Csaba megkérdezte, hogy hozzáfogtam-e már a monográfia megírásához. Röstelkedve vallottam be, hogy még nem. S ott, akkor bíztatott. Hazatérve azonnal hozzáláttam a munkához.

Hogy konkrétan a kérdésedre feleljek, jó monográfiákra minden településnek szüksége van. Elsősorban a történelemírásnak ez kell legyen egyik fontos forrása. Emellett nevelő hatással van arra a közönségre, akiről és akinek íródik. De legnagyobb jelentőségű az elszakított területeken, ahol az anyanyelvi iskolák veszélyben vannak, a templomokban fogy a magyar anyanyelvű hívő, egyre gyorsabb a szórványosodás, s már egyes helységekben nincs kit tanítani. Az a jó, ha ösztönösen érezzük, a néphagyomány fontosságát, de ha már nem, akkor tudatosan meg kell szervezni a múltunk feltárását, mert a népi hagyományainkban van a legnagyobb nemzetfenntartó erő.

Az utóbbi hónapok során ifjúságunk idejének két fontos dokumentumát is feldolgoztad és közreadtad az Együtt lapjain. Az egyik a Forrás Stúdió jegyzőkönyve, a másik egy aláírásainkkal ellátott tiltakozó távirat, amelyet az egyetemi tanári állásából elbocsátott Fodó Sándor érdekében küldtünk a kijevi oktatási minisztériumba. Ha azt vesszük, egykori polgárjogi mozgalmunk dokumentuma mind a kettő. Mivel magyarázod, hogy megőrizted, s ma miért tartottad fontosnak, hogy közreadd e két megsárgult, külsőleg jelentéktelennek látszó bizonyítékot?

Sokkal több mindennek meg kellett volna maradnia a 70-es évekből, mert több írást félreraktam arra gondolva, hogy jó lesz még valamire, ha másra nem, akkor a feledés ellen. Ma már tudom, hogy aminek el kell vesznie, az el is vész. Hadd vesszen! Véletlenül kerültek meg az általad említett írások is. A sok költözködésem az oka annak, hogy elfeledkeztem, mit hova csúsztattam be. Csupán Ungváron öt helyen laktam, Beregszá-

szon két, Gáton szintén öt kvártélyom volt. Mikor huszonhat év után hazakerültem Viskre, már legkevesebb tizenkét költözködésen voltam túl. Abban reménykedem, hogy még előbukkan valami írásemlék, hiszen megvolt a második Beadvány egyik aláíratlan példánya, egy távirat másolata, amelyet az oktatásügynek küldtünk Sari Jóskával, mert már elmúlt szeptember elseje 1973-ban, mi még mindig nem jutottunk álláshoz. Emlékszem, hogy őrizgettem az egyetemi műkedvelő együttesünk egyik teljes műsorát is. Sajnos ezek mind elvesztek.

Mindaz, ami a 60-as évek végén és a 70-es évek elején, a mi nemzedékünk ifjúkorában történt a magyar nemzeti kisebbségünk fennmaradása érdekében, az máig ható. A megtörtént dolgokra azonban, bármennyire is ügyelünk (ha ügyelünk), az idők multával rárakódik egy kis por, amely tompítja a lényeges vonásaikat. Sokszor személyes érdekből, vagy ideológiai megfontolásból idomítunk egy kicsit a megtörtént dolgokon, s évtizedek múltán már nem is emlékszünk arra, hogy is történt az esemény pontosan. Ezért kell olykor – különösen, ha az alkalom is kínálja – felfrissíteni a múltat. Nagy szükségünk lenne arra, hogy gyakrabban szembesítsük magunkat egykori önmagunkkal.

A Fodó Sándorhoz fűződő barátságod, az iránta táplált önzetlen szereteted, a belé vetett feltétlen bizalmad jelentős mértékben alakította fejlődésedet, fejlesztette gondolkodásodat, szellemiségedet. Bár halála korán eljött érte, meg kellett érnie a kárpátaljai magyar közösség politikai megosztását, s már nem maradt ideje, hogy rámutasson: hol rontottuk el? Helyette, ám az ő nevében is hogyan tudnál a kérdésre okulásunkra szolgáló választ adni?

Már valahol szóltam arról, hogy 1968 nyarán ismerkedtem meg személyesen Fodó Sándorral, addig csak hallottam róla, annak ellenére, hogy viskiek voltunk mindketten. Tizenegy év korkülönbség sokat számít, ha még csak tizenéves vagy. A felvételi vizsgák után, de még az egyetemi foglalkozások megkezdése előtt kötelező gyakorlatot kellet letöltenem Ungváron. Három fizikus egyetemi hallgatóval laktam kvártélyon Magdus néninél, ott, ahol Fodó is egy tágas szobát bérelt. Esténként gyakran beszélgettünk. A legkomolyabb dolgokról akkor, amikor egy meleg augusztusi délután, vagy inkább estén áthívott a szobájába, és azt mondta: Öltözz, jössz velem! Néhány perc múlva már döbbenten néztük a perecsenyi út

szélén állva a Csehszlovákia felé dübörgő szovjet hadsereget. Hazafelé sétálva kiderült, hogy hasonló véleményünk volt az élet dolgairól.

Ebben az is közrejátszott, hogy mint középiskolás diák nyaranta én is megfordultam Krüzsely Erzsike néninél, a Munkácson élő, de a nyarakat Visken, a Velence utcai családi házban töltő asszonynál, aki a szárszói népfőiskolán gazdagította ismereteit, pallérozta az amúgy is minden szépre és jóra fogékony lelkét. Erzsike néni létrehozta maga körül azt a Németh László-i szigetet, amely a társadalmi újjászületés csíráját hordozta. Sándor akkor már elismert tagja volt ennek a társaságnak. Ennek a szellemi műhelynek (bátran nevezhetjük így) forrásvidéke a népi irodalom volt, de már rég nem csupán arról volt szó, hogy a jövő letéteményesének a falut, a magyar parasztot tekintjük, hanem inkább a *harmadik útról*, de leginkább az utat mutatókról, a Németh László által kutatott „örök magyarság" képviselőiről. Ma már tudom, hogy a Kert-Magyarországról, a minőségi munkát végző – önkéntesen szövetkező – kistermelők országáról szóló elképzelés milyen messze volt a realitástól, de az említettekkel való ismerkedés megalapozta a magyar sorskérdések iránti érzékenységünket.

A másik kiindulópont az volt, hogy a mi gyermekkorunk világa nem semmisült meg, mint a szüleinkké, de átütött rajta annak a régi világnak a fénye, amelyben ők éltek. A hontalanság érzését azonban örököltük, átéltük. Hiába volt ott a szeretett táj, a föld, azt mind elidegenítette a kolhozosítás, az államosítás, az anyanyelvhasználatról nem is beszélve. Ki gondolta akkor még, hogy ettől rosszabb is bekövetkezik.

Én nem vagyok politikus, de méltányolok minden jóra törő politikai igyekezetet. Már a 70-es évek elején tisztán körvonalazódott: ha a kárpátaljai magyarság lehetőséget kapna arra, hogy sorsát önmaga irányítsa (bármilyen formációnak nevezzük azt), szabadabb kezet kapna gazdasági, kulturális és politikai életének megszervezésében, s mindezt állami támogatással úgy, mint az ország egyik, a többiekkel egyenrangú közössége, akkor biztosítva lenne megmaradása és talán felemelkedése is. Ennek eléréséért történt és kell, hogy történjen minden igyekezet. Ráadásul a tapasztalat eddig azt mutatja, hogy a mindenkori hatalom nem hajlandó partnerként viselkedni ebben az ügyben. Ezt kell kiharcolni. Ezért kell a magyarságnak munkálkodni, ebben egyetérteni.

Ami a kárpátaljai magyarság politikai megoszlását illeti, az régi keletű. Más elszakított területek magyarsága között is jelen van. Már közvetlen 1945

után a szocialista típusú politikai, gazdasági, társadalmi átalakulás – a történelmi pártok felszámolása, a mezőgazdaság, ipar és oktatás államosítása, az osztályharc – az adott közösségben részben a saját soraiból kiválasztott és kiképzett elit révén valósult meg. Ez az elit (?) osztotta meg először a kárpátaljai magyarságot, és fordította szembe egy részét önmagával. Azok pedig, akiknek nem tetszett mindez, dühöngtek, lázadoztak. Ők a hatalom előtt nemkívánatos személyek voltak. A pártvezetés véleménye szerint letértek a helyes útról, s ezt egészen a 80-as évek közepéig unos-untalan emlegették.

Már fiatalon, úgy itthon, Visken, mint a kárpátaljai (akkor még kárpátontúli) településeket látogatva mindenütt a magyarság megosztottságával szembesültem. A mezőkön és a gyárakban, az értelmiség között is sokan voltak olyanok, akik elfogadhatatlannak és igazságtalannak tartották a szovjet rendszert, ezek csak sínylődtek, de közülük sokan kész voltak az áldozathozatalra is. És voltak az alkalmazkodók, a hatalommal szemben lojálisak, csupán az egyéni érvényesülésüket szem előtt tartók. Tudom, azóta sokkal csiszoltabb, körültekintőbb vélemények, „igazságok" is kialakultak, de a külhoni, így a kárpátaljai magyarság megosztottsága innen ered. Sándor hitt abban, hogy ez az ellentét megszűntethető, ha józan ésszel próbáljuk megoldani, s ha élne, bizonyára kitalálna valami kompromisszumos megoldást. Én olyat nem tudok. A helyzetünket egy irodalmi párhuzammal próbálom érthetőbbé tenni, a népiek és az urbánusok szembenállásával. Mind a népiek, mind az urbánusok magukról a legjobbat, a másikról a legrosszabbat gondolták és hangoztatták. De az igazság ott áll mindenek mögött. Lassan eljön az az idő, amikor a két fogalom jelentését veszti, helyette újabb, más természetű gondok jelentkeznek.

Talán így lesz egyszer a kárpátaljai magyarsággal is. De addig is élni kell, megmaradni. Egyelőre ujjongni egyáltalán nincs okunk, de az itteni maroknyi magyarság jövőjét illetve legyünk bizakodók. Sok tehetséges fiatalunk van, és bizonyára egyre több lesz a jövőben is. Olyanok is, akiknek teljesítményei egyetemes magyar mércével, vagy netalán európaival mérhetők.

Ahhoz, hogy ez megvalósuljon, minden kárpátaljai magyar egyéni felelősségére van szükség.

A beszélgetőtárs: Vári Fábián László

TARTALOM

Hajnali dadogás

színek éjszakája 6
félálom vörösben és feketében 7
emlék 8
hazai szőttes 9
éji dallam 10
Bújkáló március 11
Nyári pogány ima 13
Nyár a hegytetőn 14
Haikuk: 15
szerelem 15
beteljesülés .....
nosztalgia 15
öregedés 15
elismerés 15
elidegenedés 16
Axióma 16
szigetlét 16
kék, ezüsttel 16
Idegenben 16
Fikció 17
Természetközelben 17
árvíz után 17
örömhír 17
elhivatottság 17
hiúság 18
alkotás 18

megnyilvánulás 18
élet 18
tanka a reggelről 18
Az a hosszú álmatlan tél 19
Táj víztükörben 20

Fehérbe fogyó láng

Szembesülés a múlttal 24
Szélben az ablaknál 25
Szonett a kételyről 26
A *nincs* hűségéről, avagy a lényeg negatív ér(telme)zése 27
Rejtekhelyen (Szonett a feloldozásról) 28
Véletlen változat a versről 29
Dunánál 1996-ban 30
Kormával az éj 32
Quo vadis? 33
fehérbe fogyó láng 34
Gyökérszakadás előtt 35
Köztes állapot 37
a paroxista hite 39
Baleset 40

Avarból új lomb

Tavaszidő 44
Tavaszi zsoltár 45
Szerepvált(oz)ás 46
Három piros hajnal 47
az óriás érdes tenyerén 49
Éhe zsoltárnak 51

a körön belül 52
Áloműző 54
Üzenetféle régi barátaimnak 55
Elégia tébolyult évszakokról 56
Magántörténelem kéréssel 60
Hirdetés 62
Életrajzi vázlat 62
Fényhúr, ha pattan 63
Születésnapi meditáció 64

Szembesülni egykori önmagunkkal.
A beszélgetőtárs: Vári Fábián László 65

CZÉBELY Lajos (Visk, 1951. október 29.) költő, helytörténész és pedagógus. 1968-ban a Viski Magyar Középiskolában érettségizett, majd sikeresen felvételt nyert az Ungvári Állami Egyetem Magyar Nyelv és irodalom szakára, ahol 1973-ban tanári diplomát szerzett. Ez év őszétől huszonegy éven át a Gáti Középiskola magyar nyelv és irodalom tanára. 1994-ben hazatelepül, és a Viski Kölcsey Ferenc Középiskolában folytatja tovább pedagógiai tevékenységét. 1987-től a Viski Református Gyülekezet kántora. Fiatal tanárként néprajzzal foglalkozott, az e tárgyban írt dolgozatait rendszeresen közölték a kárpátaljai és az anyaországi lapok A versíráson kívül helytörténettel is foglalkozik. Társadalmi szerepvállalásai: Diákként Ungváron tagja volt a Forrás Stúdiónak. Az 1970-es évek végéig Fodó Sándor baráti köréhez tartozott, jelentős szerepet vállalt az első kárpátaljai magyar polgárjogi mozgalomban. Részt vett a gáti-derceni Kovács Vilmos Irodalmi Kör irányításában, egyik alapító tagja, titkára volt a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség gáti alapszervezetének. Verseinek a Hatodik Síp és a Pánsíp című folyóirat ad helyet. Szerepel a Töredék hazácska (1994), Kisvárosi krémtörténetek (1995), Száz szomorú szonett 1998) Tízévkönyv Hatodik Síp antológia (1999), Viszontlátás (2009) c. antológiában. Elismerés: a Hatodik Síp című folyóirat Toll-díja 1994, az Együtt folyóirat Nívó-díja 2007, Köztársaság Elnökének Díszoklevele Éremmel kitűntetés (2011). 2002-től az Együtt című folyóirat állandó szerzője.

Művei: Évszakok ösvényein (versek), Hatodik Síp Alapítvány-Mandátum Kiadó, Budapest-Beregszász, 1996, Napló 1976–1989 (önéletrajzi írások, események), Hatodik Síp Alapítvány – Mandátum Kiadó, Budapest-Beregszász, 1996, A viski magyar iskola története az egyházi iskoláktól a Kölcsey Ferenc Középiskoláig. (monográfia) Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, Ungvár, 1998, Visk története (monográfia), Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, Ungvár, 2002, Irodalom az általános oktatási rendszerű tanintézetek 11. osztálya számára (tankönyv), Lviv, „Szvit", 2004.

A kötetben olvasható verseimet három ciklusba soroltam. Az első, a *Hajnali dadogás* elnevezést viselő, a ma is bennem élő és egy adott pillanatban felvillanó emlékképek továbbgondolásából született verseimet tartalmazza. Hozzájuk soroltam a különböző versformák alkalmazására vonatkozó kísérleteimet is. Ezekben a költeményekben van egy közös, amit akaratomon kívül, ösztönöm csempészett beléjük: a szeretett máramarosi táj jelenléte.

A *Fehérbe fogyó láng* c. ciklus fő motívuma az elmúlás. Filozofikus alaphangulatú verseiben nemcsak az élet és halál kérdéseivel, de az idővel, a 21. századi ember magányával, kételkedésével, a kisebbségi sors lélekben lerakódó sebeivel találkozhat az olvasó.

A harmadik ciklus (*Avarból új lomb*) az előző kettő látszatra sokszor pesszimista életérzést sugalló verseiben felvetett kérdésekre keres új válaszokat. Aki olvassa majd a verseket, észreveheti, hogy szemléletemben nem csupán a transzcendencia elismeréséről van szó, de sokkal többről. Talán az is nyilvánvaló, ennek a szakasznak, vagy talán az egész kötetnek verseit olvasgatva, hogy nem nagyon hagyom elkóborolni magamat a nyájamtól.

Czébely Lajos

INTER
mix
Ára: 600 Ft.
ISBN 978-963-9814-37-8
9 789639 814578